

SXEDIO.49D

8.11.1914: Η ΗΓΕΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΙ ΤΟΝ ΥΠΑΤΟ ΑΡΜΟΣΤΗ ΟΤΙ ΘΕΩΡΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΩΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΟ ΣΤΑΘΜΟ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ. ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ

Οι Έλληνες της Κύπρου πανηγύρισαν την προσάρτηση της νήσου στη Βρετανία γιατί θεωρούσαν την ενέργεια αυτή ως τον τελευταίο σταθμό προς την Ένωση με την Ελλάδα.

Και αυτή τους την πίστη τη διαβίβασαν προς τον Αρμοστή οι εννέα βουλευτές και ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος που έγιναν δεκτοί στο Αρμοστήριο από τον ίδιο και του επέδωσαν και σχετικό υπόμνημα.

Προσφωνώντας τον Αρμοστή ο Αρχιεπίσκοπος είπε ("Ελευθερία" 1/14.3.1915):

" Ηλθομεν ενταύθα, Εξοχώτατε, ίνα σας αναγγείλωμεν, ότι σύμπας ο ελληνικός πληθυσμός της Νήσου μετ' ενθουσιασμού και χαράς παρακολουθεί τα πολεμικά γεγονότα και εύχεται όπως αποβώσι νικηφόροι οι στρατοί της Μ. Βρετανίας και των συμμάχων Αυτής.

Η χαρά και ο ενθουσιασμός ημών ούτος στηρίζεται εις εκείνο το οποίον μεγαλοφώνως ανεκήρυξεν ο μεγαλόφρων Πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας κατά την κήρυξιν του πολέμου, ειπών ότι ο πόλεμος, ον προκληθέντες ανελάβομεν, είναι πόλεμος πολιτισμού και προόδου, πόλεμος υπέρ ελευθερίας των λαών και των εθνών.

Και πράγματι, Εξοχώτατε, τούτο βλέπομεν ενεργούμενον υπό της Μ. Βρετανίας και των συμμάχων αυτής από της ενάρξεως του πολέμου μέχρι σήμερον, ενώ τουναντίον οι αντίπαλοι φαίνονται ουχί υποστηρικταί αλλά καταλυταί της ελευθερίας των ασθενεστέρων εθνών και λαών τούτο πληροί έτι μάλλον ενθουσιασμού σύμπαντα τον ελληνικόν λαόν της Κύπρου, όστις φαίνεται λίαν πρόθυμος να δείξη και εμπράκτως το ενδιαφέρον αυτού υπέρ του αγώνος και

εντός και εκτός της Κύπρου και τούτο δεν είναι η πρώτη φορά, καθ'ην αναγγέλλεται τη Υμετέρα Εξοχότητι.

Εν τέλει, Εξοχώτατε, προσετέθη εις την χορείαν των αντιπάλων συμμάχων και η Τουρκική Κυβέρνησις. Αποτέλεσμα του γεγονότος τούτου υπήρξεν η προσάρτησις της ημετέρας πατρίδος εις το Βρετανικόν Κράτος. Την μεταπολίτευσιν ταύτην ο Κυπριακός Ελληνικός λαός είδεν ευαρέστως, πεποιθώς, ότι τούτο είναι ο τελευταίος σταθμός εξ' ου θα μεταβώμεν προς την ένωσιν μετά της μητρός Ελλάδος, συμφώνως προς τους προαιωνίους πόθους ημών.

Εξοχώτατε, διά της μεταπολιτεύσεως ταύτης εκόπη και ο τελευταίος δεσμός, ο απορρέον εκ της συνθήκης του **1878** και η Μ. Βρετανία είναι ήδη καθ' όλα ελευθέρα να διατάξη την ένωσιν ημών μετά της μητρός Ελλάδος, ακολουθούσα τας φιλελευθέρους αρχάς και παραδόσεις αυτής.

Υπό το πνεύμα τούτο συνετάξαμεν το έγγραφον τούτο, όπερ εγχειρίζοντες τη Υμετ. Εξοχότητι, παρακαλούμεν ου μόνον να αποστείλη αυτό προς τον εντιμότατον υπουργόν, αλλά και να συστήση τούτο καταλλήλως προς αυτόν".

Μεταγλώττιση)

"Ηλθαμε εδώ, Εξοχώτατε, για να σας αναγγείλουμε, ότι όλος ο ελληνικός πληθυσμός της Νήσου με ενθουσιασμό και χαρά παρακολουθεί τα πολεμικά γεγονότα και εύχεται όπως αποβούν νικηφόροι οι στρατοί της Μ. Βρετανίας και των συμμάχων της.

Η χαρά και ο ενθουσιασμός μας αυτός στηρίζεται σε εκείνο το οποίο μεγαλόφωνα ανακήρυξε ο μεγαλόφρων Πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας κατά την κήρυξη του πολέμου, λέγοντας ότι ο πόλεμος, τον οποίο αναλάβαμε ύστερα από πρόκληση, είναι πόλεμος πολιτισμού και προόδου, πόλεμος υπέρ ελευθερίας των λαών και των εθνών.

Και πράγματι, Εξοχότατε, αυτό βλέπουμε να γίνεται από τη Μ. Βρετανία και τους συμμάχους της από την έναρξη του πολέμου μέχρι σήμερα, ενώ αντίθετα οι αντίπαλοι φαίνονται όχι υποστηρικτές αλλά καταλυτές της ελευθερίας των ασθενέστερων εθνών και λαών αυτό πληροί ακόμη μάλλον με ενθουσιασμό όλο τον ελληνικό λαό της Κύπρου, ο οποίος φαίνεται πολύ πρόθυμος να δείξει και έμπρακτα το ενδιαφέρο του υπέρ του αγώνα και μέσα και έξω από την Κύπρο και τούτο δεν είναι η πρώτη φορά, κατά την οποία αναγγέλλεται στην Εξοχότητά Σας.

Εν τέλει, Εξοχότατε, προστέθηκε στην χορεία των αντιπάλων συμμάχων και η Τουρκική Κυβέρνηση. Ως αποτέλεσμα του γεγονότος αυτού υπήρξεν η προσάρτηση της πατρίδας μας στο Βρετανικό Κράτος. Την μεταπολίτευση αυτή ο Κυπριακός Ελληνικός λαός είδε με ευχαρίστηση, πιστεύοντας, ότι τούτο αποτελεί τον τελευταίο σταθμό από τον οποίο θα μεταβούμε προς την ένωση με τη μητέρα Ελλάδα, σύμφωνα με τους προαιώνιους πόθους μας.

Εξοχότατε, με τη μεταπολίτευση αυτή κόπηκε και ο τελευταίος δεσμός, πο απορρέει από τη συνθήκη του **1878** και η Μ. Βρετανία είναι ήδη καθ' όλα ελεύθερη να διατάξει την ένωση μας με τη μητέρα Ελλάδα, ακολουθώντας τις φιλελεύθερες αρχές και παραδόσεις της.

Υπό το πνεύμα αυτό συντάξαμε το έγγραφο αυτό, το οποίο εγχειρίζοντας στην Εξοχότητά Σας, παρακαλούμε όχι μόνο να το αποστείλει προς τον εντιμότατο υπουργό, αλλά και να το συστήσει κατάλληλα προς αυτόν".

Το υπόμνημα που επέδωσε στον Αρμοστή ο Αρχιεπίσκοπος επαναλάμβανε περίπου τις ίδιες θέσεις που είχε αναπτύξει και προφορικά ο Αρχιεπίσκοπος

(Μεταγλώττιση)

Λευκωσία, 8 Νοεμβρίου 1914:

Προς τον εντιμότητα υπουργό Αποικιών Λούη Χάρκουρτ

Εντιμότητα,

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και οι Έλληνες βουλευτές ερμηνεύοντας το φρόνημα της Εκκλησίας και του Λαού της Κύπρου με την ευκαιρία της επίσημης αναγγελίας της προσάρτησης της Πατρίδας μας στο αγγλικό κράτος δρατιτόμαστε της ευκαιρίας κατά πρώτο να διαπιστώσουμε τα αισθήματα συμπάθειας και τιμής του Ελληνικού Λαού και της Εκκλησίας της Νήσου προς τον ευγενή αγώνα τον οποίο προκληθέντες ανέλαβαν η Μεγάλη Βρετανία και οι συμμαχικές της δυνάμεις, αγώνα πολιτισμού, τον οποίο υπό την ηγεσία τους αγωνίζονται απaráμιλλα λαοί από όλες τις ηπείρους, ανεξάρτητα από φυλή και θρήσκευμα, αγώνα που αποσκοπεί στην εδραίωση της ειρήνης και προόδου στον κόσμο με την καθιέρωση της υπέρτατης ηθικής αρχής που διέπει τις διεθνείς σχέσεις, το σεβασμό προς την ελευθερία των λαών, οσονδήποτε μικρά και αν κατέχουν αυτοί θέση υπό τον ήλιο.

Και στον αγώνα αυτό της Μεγάλης Βρετανίας και των συμμάχων Της υπέρ αρχών, προς τις οποίες τελείως αρμόζεται το ελληνικό πολιτικό πνεύμα, προς το οποίο ιδιαίτερα εμείς οι κύπριοι, με ύψιστη τιμή θα θεωρούσε η Κύπρος να συνεισφέρει και αυτή με οποιονδήποτε τρόπο τη συμβολή της, πεπεισμένη ότι συμβάλλει σε κοινή υπόθεση του πολιτισμένου κόσμου.

Υπό το κράτος τέτοιων αντιλήψεων και συναισθημάτων επιθυμούμε, εντιμότητα, να διερμηνεύσουμε τα αισθήματα χαράς της Εκκλησίας και του λαού της Κύπρου, για την τελειωτική απαλλαγή της πατρίδας μας από την Τουρκική κυριαρχία και να διαδηλώσουμε ότι προς τη μεταβολή, λόγω των πολεμικών περιστάσεων που έγινε στο πολιτικό καθεστώς της Νήσου, αποβλέπομε ως προς τον ύστατο και προσωρινό σταθμό που οδηγεί προς ταχεία και οριστική αποκατάσταση της πατρίδας μας, δηλαδή προς

την ένωση της με το ελεύθερο ελληνικό Βασίλειο στο οποίο δικαιωματικά ανήκει και το οποίο είναι προωρισμένο να συνεχίσει στην Κύπρο τις ευγενείς αρχές της ελευθερίας και ισοπολιτείας.

Με αυτά, Εντιμότητα, διατελούμε με κάθε τιμή.

(Υπογραφές)

Ο Κύπρου Κύριλλος, Π. Κωνσταντινίδης, Θ. Θεοδότου, Α. Λιασίδης, Ι. Οικοομίδης, Ι. Κυριακίδης, Ε. Χατζηωιδάννου, Λ. Ευαγ. Λουίζου, Νικ. Κλ. Λανίτης, Ευγέ. Ζήνων.

Ο Αρμοστής Ανταμς απαντώντας στους Έλληνες ηγέτες είπε ότι δεν είχε τίποτε το νεότερο να τους ανακοινώσει για το πολιτικό μέλλον της νήσου.

Πρόσθεσε ότι όσα τους είχε ανακοινώσει στο παρελθόν για το μέλλον της νήσου περιλαμβάνονταν σε τηλεγραφικές οδηγίες που του στέλλονταν από την Κεντρική Κυβέρνηση και δεν μπορούσε να κάμει τίποτε άλλο.

Τώρα, είπε, δεν έχω τίποτε να σας ανακοινώσω, αλλά θα θέσω το υπόμνημά σας ενώπιον της Κυβέρνησης της Αυτής Μεγαλειότητας:

"Οφείλω να σας ευχαριστήσω, Μακαριώτατε και Εντιμοί Κύριοι, ότι την έλευση σας εδώ κατά την ώρα αυτή του πρωϊνού, όπως μου εκδηλώσετε καθ' ον τρόπο επράξετε τούτο, τις συμπάθειες του ελληνικού πληθυσμού της Νήσου, υπέρ της υπόθεσης της Μεγάλης Βρετανίας και των συμμάχων της, στον πόλεμο αυτό, τον οποίο αυτοί δεν επεζήτησαν, αλλά προσπάθησαν με κάθε σθένος να αποφύγουν.

Για μας τους Αγγλους κανένας λόγος δεν είναι αναγκαίος, όπως μας πείσει γι' αυτό και είναι εξ ολοκλήρου σαφές σε μας ότι η Αγγλία με κανένα τρόπο δεν προκάλεσε τον πόλεμο αυτό, καθόσον εκείνοι, οι οποίοι διεξήγαγαν τις διαπραγματεύσεις από μέρους της Μεγάλης Βρετανίας, ενήργησαν φανερά, δίκαια και τίμια, αλλά είναι χαρμόσυνο το ότι υπάρχουν Έθνη, τα οποία θεωρούν ορθή την υπόθεση της Μεγάλης Βρετανίας ύστερα από τα έγγραφα τα οποία τέθηκαν

ενώπιον του κόσμου από τους Γερμανούς και τα οποία είναι γεμάτα από αναλήθειες- για να πω το ελάχιστο.

Είναι δε επίσης πολύ χαρμόσυνο ότι το Ελληνικό Έθνος επέδειξε σε μας τη βοήθεια του από την αρχή του πολέμου και ότι η μερίδα αυτή στη νήσο του ελληνικού έθνους δεν υστέρησε σε αυτό. Αλλά εκδήλωσε σε μας τις συμπάθειες της για τις οποίες σας εκφράζω, έντιμοι Κύριοι, τις ευχαριστίες μου.

Επίσης επιθυμώ να εκφράσω σε σας έντιμοι Κύριοι, και τις ευχαριστίες μου για την ευγενή προσφορά του ελληνικού πληθυσμού της παροχής χρηματικής βοήθειας υπέρ των πληγωμένων και ασθενών.

Δεν κατέστη σε μένα δυνατό να αποδεχθώ τη βοήθεια αυτή, διότι η ανάγκη προς τούτο δεν αναφύηκε, αλλά η προσφορά έγινε και καταδεικνύει αυτή τα ευγενή αισθήματα του Ελληνικού πληθυσμού της νήσου σε μας και γι' αυτό δράττομαι της ευκαιρίας αυτής να εκφράσω σε σας τις ευχαριστίες μου γι' αυτό, όπως εξέφρασε αυτές και σε άλλους και αλλού.

Και τώρα έρχομαι στους πόθους που εκφράσετε σε σχέση προς τη Νήσο Κύπρο.

Όπως γνωρίζετε, έντιμοι κύριοι, όλες οι ανακοινώσεις τις οποίες είχα για την πολιτική κατάσταση της Νήσου, μου έγιναν τηλεγραφικά και κατ' ακολουθεία, δεν μπορώ να πω τίποτε για το μέλλον της Κύπρου, καθόσον καμμιά ανακοίνωση γι' αυτό δεν έλαβα από την Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας.

Αλλά θα αρπάξω την πρώτη ευκαιρία όπως θέσω το υπόμνημα το οποίο μου παροσυσιάσατε τη στιγμή αυτή, ενώπιον της κυβέρνησης της Αυτού Μεγαλειότητας."

Αναφορικά με τους Τούρκους κατοίκους της νήσου, ο Αρμοστής τους έδωσε την ευκαιρία μέσα σε έξι μήνες και όχι ένα χρόνο όπως είχε ορισθεί αρχικά, δηλαδή μέχρι το Μάη του **1915**, να επιλέξουν κατά πόσον θα παρέμεναν Βρετανοί υπήκοοι ή Τούρκοι υπήκοοι.

Αν επέλεγαν τη δεύτερη υπηκοότητα θα έπρεπε να εγκαταλείψουν τη νήσο.

Αναφερόταν σε νέα προκήρυξη του νέου αρμοστή Ιωάννη Κλώσον στις **3 Μαρτίου 1915**:

Ιωάννης Ε. Κλώσον,
Μέγας Αρμοστής,

Επειδή με το Διάταγμα για (προσάρτηση) της Κύπρου εν Συμβουλίω του **1914**, η Νήσος Κύπρος προσηρτήθη στις Επικράτειες της Αυτού Μεγαλειότητος και κηρύχθηκε ότι αποτελεί μέρος τους.

Εγώ λοιπόν, ο Ιωάννης Ευγένιος Κλώσον, Ταγματάρχης στην Εφεδρεία των Αξιωματικών του Σώματος των Βασιλικών Μηχανικών, Ιππότης Ταξίαρχος του Διαπρεπέστατου Τάγματος των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, Ταξίαρχης του Βασιλικού Βικτωριανού Τάγματος των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, Ταξίαρχης του Βασιλικού Βικτωριανού Τάγματος και Μέγας Αρμοστής της Αυτού Μεγαλειότητος και επί κεφαλής Αρχηγός στη Νήσο Κύπρο, προκηρύσσω, με την Προκήρυξη ότι με βάση και σύμφωνα του εν λόγω Διατάγματος εν Συμβουλίω, έχουν ισχύ οι ακόλουθες διατάξεις:

1. Όλοι οι Οθωμανοί υπήκοοι, οι οποίοι κατοικούσαν στην Κύπρο κατά την **5η Νοεμβρίου 1914** έγιναν βρετανοί υπήκοοι.

2. Ο κάθε Οθωμανός υπήκοος, ο οποίος κατοικούσε στην Κύπρο κατά την **5ην Νοεμβρίου 1914** και ο οποίος επιθυμεί να διατηρήσει την Οθωμανική Εθνικότητα, μπορεί, μέσα σε ένα μήνα από την έναρξη της λειτουργίας της Προκήρυξης αυτής, να δηλώσει με γνωστοποίηση που φέρει την ιδιόχειρη του υπογραφή και απευθυνόμενος προς το Μέγα Αρμοστή, ότι επιλέγει (προαιρείται) να διατηρήσει την Οθωμανική Εθνικότητα.

Οποιος δε επιλέγει (προαιρείται) αυτό, οφείλει μέσα σε δυο μήνες μετά τη χρονολογία της επιλογής (προαίρεσης) του, να εγκαταλείψει την Κύπρο και να εγκατασταθεί αλλού.

Σε ενάντια περίπτωση θα θεωρείται ως βρετανός υπήκοος.

3. Τίποτε από τα όσα περιλαμβάνονται στην Προκήρυξη αυτή δεν θα θεωρείται ότι επηρεάζει τη θέση Οθωμανών υπηκόων, οι οποίοι γεννήθηκαν στην Κύπρο, αλλά κατοικούσαν αλλού κατά την **5η Νοεμβρίου 1914**, και ως προς τους οποίους θα εκδοθεί άλλη Προκήρυξη.

4. Η Προκήρυξη αυτή θα τεθεί σε λειτουργία στις **4 Μαΐου 1915**.

5. Η Προκήρυξη του Μεγάλου Αρμοστή που χρονολογείται από τις **5 Νοεμβρίου 1914** και που έχει δημοσιευθεί σε έκτακτη (έκδοση) της εφημερίδας της Κύπρου στις **5 Νοεμβρίου 1914** ανακαλείται με την παρούσα.

Εκδόθηκε στη Λευκωσία, την **3η** ημέρα του μηνός Μαρτίου του **1915**.

Ο Θεός Σώζοι τον Βασιλέα.